

# KÖZÉRDÉK

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI NEMZETI MUNKAPÁRT HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

**Előfizetés:**  
 egész évre - - 12 korona.  
 fél évre - - - 6 "  
 negyed évre - 3 "

Egyes szám ára 12 fillér.

Felolós szerkesztő:

**Dr. MÜLLER JENŐ.**

Kiadóhivatal: FÖLDES EDE könyvkereskedése Nagyenyed.

Hirdetés ára: □ centiméterenként 6 fillér. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül.

Nyitltér sora 40 fillér.

## Katonai költségek.

(Ü. L.) Van nagy láрма az ellenzéki lapokban, hogy hadügyi póthitelre katonai vezetőség kétszáz néhány milliót kér. Tehát a már kapotton kívül újabb milliók kellenek. Lukács László ellene szegült ugyan kezdetben a póthitelek-fele kívánatoknak, de akkor még nem ütött ki a balkáni háboru. De így is egyharmadára szállítja le a katonai póthiteli követelést.

És továbbá a kétszáz millió felüli póthitel nem irható kizárólag Magyarország terhére. Mindössze ötven millió az az összeg, a mely Magyarországot a hadügyi és tengerészeti vezetőség igényeinek honorálásával terheli.

Lukács László nyíltan megmondá a magyar delegátusoknak, hogy a hadügyi kiadások túlkövetelésével szemben állást foglalt a magyar kormány. De most a háboru kiütése után, a póthitel iránti kívánatot nem tagadhatja meg. Mert mint Lukács mondá, és jogosan mondá: „hogy mihelyt érdekeink érintetnének, az ellen minden erőnkől védekezünk kell.“

Ezen védekezés minden pillanatban beállhat! . . . Mert ha nekünk hódítási céljaink nincsenek is a Balkánon, de azért az nem közömbös ránk nézve, hogy mily alakulatokat hoz a háboru a Balkánon. A terület közelsége kizárja a monarchia minden ároni semlegességét. Az európai helyzet sulypontja jelenleg a Balkánon van; nekünk pedig tömérdek ipari és kereskedelmi érdekünk van a Balkánon. A balkáni kérdés dolgában a mi monarchiánknak igen nagy, közvetlen érdekeinél fogva a vezető szerepet kezéből kiadnia nem szabad.

Közvetlen szomszédságunkban a mikor olyan háboru ütött ki, a mely érdekeinket a legközelebből érinti, akkor nem fukarkodhatni a katonai kiadásokban. De a magyar ipar részesedése a póthitelnél is biztosítva van.

Azt mondá Lukács László miniszterelnök, hogy az ellenzéki sajtó ezt a pótléket is agitációra használja fel, — „de ez a hazafias belátásnak — mondá Lukács — nem nagy mértékére vall. A többség nem olesó népszerűséget hajhász, de kötelességét teljesíti és erre alapítja politikai pozícióját.“

Hát az bizonyos, hogy az ellenzéki sajtó lármaharangja — uodorító látvány. Teszi ezt azon sajtó, a mely a koalíziós éra idejében

dicsimnuszit zengett a kormány s többségnek a katonai terhek viselése megadásának. Szónélkül fogadta el az akkori kormány és pártja a katonai követeléseket. Nem igyekezett azokat leszállítani, mint Lukács és Teleszky! . . . Karikacsapásként szavazta meg a koalíció a sok száz milliót az annexióra. A katonatisztek fizetését felemelte és hogy nagyobb arányban járuljon az ország a közös teherviseléshez, felemelte a kvótát. És az első Dreadnought horribilis költségeit ssónélkül vállalta az előző kormány és még hozzá ugy, hogy a hajószörnyeteg parlamenti felhatalmazás nélkül előzetesen munkába vetessék.

Az ilyesmiket a mostani ellenzéki sajtó akkor természetesenk találta, — jelenben azonban „műföhláborodásban“ — szenved. Hogy azonban ezen mesterkelt fölháborodás mennyire álarcz, álljon itt egy bécsi ujság legújabb leleplezése az ellenzék titkos magatartása a katonai terhek viselésében.

A bécsi „Reichspost“, melynek katonai ügyekben és ezekkel összefüggésben álló politikai kérdésekben való beavatottságát mindenki ismeri, a közelebbi számban megfenyegeté Lukácsot, hogy ne skrupulózuskodjon a katonai terhekben, mert az ellenzéken még néhány hónappal ezelőtt sokkal melegebb megértésre találtak a közös védelem szükségletei, mint a hogyan ez most magyar kormányparti oldalról tapasztalható.

Ehhez nem kell kommentár! . . . Titkon másként cselekednek, mint nyíltan. Titkos paktummal jutottak uralomra, a melyben minden elveiket feladták a koalíció vezetői. Titkon most is árulják magukat felfelé, de már lefelé pózba vágják magukat.

Hadd lármázzanak a katonai terhek felett, komolyan ugysem veszi az ország ez embe- reket és a sajtójukat. Hogy azonban ily magatartáshoz vastag arcbőr kell, az már bizonyos.

## A haladás.

Irta: Kolosy Jenő, Nagyenyed város mérnöke.

(I. közlemény.)

A történelmi fejlődés minden korszaka tanuságot tesz az emberiség állandó és folytonos küzdelméről, a melyben egy eszményi cél, az általános jólét megvalósítása iránti törekvés jut nyilvánulásra.

A folytonos küzdelemnek és törekvésnek

közvetlen eredménye a haladás, mely a közélet mozgalmában mindenkor megnyilatkozik, valahányszor a reform-alkotások nagy munkája a változott viszonyoknak és közállapotoknak meg nem felelő intézményeket fejleszt és tökéletesíti.

A fejlődés és haladás iránti törekvések tehát azok a mozgató erők, melyek az emberiség mindennapi életében szerepelnek és melyek az embert állandó és folytonos tevékenységre sarkalják.

Az újabb idők alkotásaiban szembetűnőleg nyilvánul a haladás és a fejlődés a különböző tudományok és művészetek terén. A modern technika korszakot alkotó vívmányai, az országok közgazdasági érdekeit mélyen érintő problémák, a mind fokozottabb küzdelem az építészeti alkotások terén az eszményi szép érvényesítése iránt, mind megannyi formája és nyilvánulása a haladás és fejlődés iránti törekvéseknek, melyek átalakító befolyással vannak közéletünk minden mozzanatára elanuyira, hogy a nagyszabású feladatok és a közérdekű alkotások nagy munkái közül a speciális szaktudás egyedül napjainkban alig érvényesülhet.

Vegyük csak figyelembe azokat a tudományos mozgalmakat, melyek a magyar mérnök és építész-egylet falai között az utóbbi évek folyamán lezajlottak. Azoknak a mozgalmas vitaestélyeknek az eredménye a magyarországi hajózó csatornák kérdéseiről fényesen bevilágított hazánk jövő közgazdasági életébe; és abban a vitasorban részt vett technikus kartársainkat mindmegannyi közgazdást láttuk küzdeni, a mint az életből merített tapasztalataikkal és tudásukkal igyekeznek hozzájárulni az ország jövő érdekeit oly mélyen érintő problémák megoldásához. A városok vízellátás és csatornázásáról tartott vitákból látjuk, hogy a technikusban hygienikus száll síkra és követeli a közérdek szempontjából az igazság kiderítését.

A mai középítészet terén lefolyt mozgalmak minő hatalmas erő kifejtésben nyilvánulnak meg, hogy a művészi szempontok mindenkori érvényesülésének feltételei biztosítva legyenek.

Az itt előadottak tehát mindmegannyi bizonyítékok ama elvitathatatlan igazság mellett, hogy a nagyfontosságú alkotások terén a messze kiható reformok megvalósítása körüli munkáknál a különböző vezető szempontoknak érvényesülésiük kell.

Ezért tehát bármely az egész ország ér-

## Linoleum gyári raktár.

**HAAS LIPÓT Kolozsvár**

**Mátyás király-tér 11. szám.**

72 12-28.

pamlag-behuzatokat; kredencz csipkéket; gyermek és női kötényeket. — Gummi áruk, ágybetétek, lapdák, babák, fésűk, bőrkalapok, sapkák, Usona fajta gumisarkok, torna- és sárczipők igen nagy választékban kaphatók.

**A CZIM FONTOS; kérjen árjegyzéket.**

**Ajánlja felsorolt árult:** Valódi parafa linoleumokat szobák bevonására, ebédlő- és futó szőnyegeket; viaszos-vászón terítőket; asztal- és

dekeire kiható műszaki alkotás, — legyen az bárminő — megvalósításánál szükséges feltétel, hogy a műszaki követelményeken kívül a közgazdaság érdekei is a maguk összességükben a kellő mértékig érvényre jussanak, azonképpen elengedhetetlenül fontos és szükséges, hogy mindazok a technikai tervezetek, vagy alkotások, melyek valamely városra nézve, annak helyes irányu terjeszkedése, célirányos beépítése, benne a forgalom, a kereskedelem, az ipar, a közegészségügy stb. érdekei nyernek kielégítést, városrendezés szempontjából a célznak megfelelően.

Mert nem tökéletes megoldás egy boulevard létesítése, ha az város-szabályozás szempontjából kifogásolható és mit ér az, ha egy monumentális középület létesül kedvezőtlen elhelyezés mellett; azonképpen nem lehet megfelelőnek tekinteni valamely egészségügyi műszaki intézményt, ha annak létesítésénél nincs figyelem fordítva a város egész jövő fejlődésére. Tehát a modern város problémája is egy nagy feladat kört egyesít magában, a melynek megvalósítása körül egyaránt figyelembe kell jönnie a technikai szempontnak mint a higiénia, valamint a gazdasági és művészi érdekeknek is.

Midőn azonban azt a terhes nagy feladatot és következményeiben messze kiható munkakört vesszük tekintetbe, mely valamely város rendezése körüli tervezetekre és a szükséges alkotásokra nézve felmerül, feltétlenül kívánatos, hogy különös figyelemre méltassuk azt a fontos hivatásu szervezetet is, mely a városok ügyeit vezeti, a mely kezdeményez, igazgat és alkot, a mely tehát azt a végrehajtó hatalmat gyakorolja, melynek eredményeként az illető város modern irányu fejlődése előáll.

És ez az illető városnak közigazgatási szervezete.

Axioma az, hogy minden város olyan fejlett, a milyen annak közigazgatási szervezete. Már most akkor, midőn modern irányu városrendezésről beszélnek kell hogy a modern feltételeknek megfelelő közigazgatást tartunk szem előtt.

És hiába való is minden harc és küzdelem az alkotások bármely terén, hiába állanak előttünk tisztán a modern irányu kelleit felelő város szabályozási szempontok, hiába követelik az egészségügyi, műszaki feltételek érvényesülését és hiába tervezünk a városdiszítés, vagy a köztisztaság terén, szóval tehát az általános jólét és az eszményi szép megvalósítása körül felmerülő követelmények szempontjából, csak illúzió marad minden és az idealizmus felé irányuló eredménytelen törekvés, ha hiányzik az az egészséges, fejlett, a modern irányban haladni kész közigazgatási szervezet, mely tulajdonképpen hivatva van a modern várost megalapítani és ezt ebben a szellemben igazgatva fenntartani.

## Az Erdélyi Múzeum Egyesület vándorgyűlése Gyulafehérvárt.

Az erdélyi részek első tudományos társulata rendkívül érdekes hetedik vándorgyűlése három napot vett igénybe. Ebből két napot Gyulafehérvár, egy napot Zalatna vett igénybe. Így is kell lenni. Terjeszteni kell a tudomány szeretetét és becülését, hogy az önzetlenül dolgozó tudósok a nemzetet átható érzelmetől buzdítva munkálkod-

hassanak nehéz, de gyönyörű pályájukon. Ámde ez a szép cél még nincsen egészen elérve, sőt félünk, hogy még sok viz folyjon a Maroson, a míg az E. M. E. nemes törekvése az eddiginél szélesebb körben népszerűvé válna, s míg a társadalom minden osztálya élénkebb érdeklődést fog tanusítani. E végből jó volna, ha a társadalom s a közélet vezető férfiai s különösen a művelt hölgyek több és nagyobb buzgalmat fejtenének ki s követnék ebben is a fővárosi „divatot“, hol a különböző tudományos és szépirodalmi társulatok gyűléseit nagy közönség kíséri élénk érdeklődéssel.

A gyulafehérvári vándorgyűlésre különösen Kolozsvárról és Nagyenyedről szép számmal jöttek az érdeklődők. Fejlesztés Áron igazgató majdnem az egész tanító-képezdét elhozta. Így is kell tenni a tanintézetek hivatott vezetőinek, hiszen a fiatalság nem egy tagjában ilyen nemes alkalmak keltik fel a forró vágyat a valódi tudományok művelése és ápolása iránt.

Gróf Esterházy Kálmán Kolozs megye és Kolozsvár főispánja, az E. M. E. elnöke, nyolczvan évet meghaladó kora dacára fényes példát nyújtott a nemes kötelesség teljesítésben. Gróf Majláth püspök öccse, az Excellenciája vendége volt, kit díszelnökül kért fel az E. M. E. Az érkező vendégeket Novák Ferenc kir. tanácsos polgármester, Gyulafehérvár ujjáépítője fogadta és üdvözölte a vasuti állomáson, gróf Esterházy köszönte meg a szíves fogadást.

A gyűlés a városi vigadóban volt. Az emelvényen gróf Majláth Gusztáv püspök díszelnök, gróf Esterházy elnök, Szász József főispán, dr. Lechner Károly egyetemi tanár alelnök, Apáthy István egyet. tanár, Török Bertalan a megyei tört. társulat elnöke és dr. Kelemen Lajos titkár foglaltak helyet. Gr. Esterházy elnöki megnyitóját után gr. Majláth püspök öccse, majd dr. Kórody Péter kanonok Gyulafehérvár város, Török Bertalan pedig a tört. társ. nevében üdvözölték az EME-t. Ezután Bodrogi János ismertette a megyebeli nagyérdékű honfoglalási leleteket, melyek azt bizonyítják, hogy vármegyénkben főleg a Maros mentén a honfoglalás első évtizedeiben letelepedett a magyarság, és Csutak Vilmos tanár az utolsó gyulafehérvári országgyűlést, mely II. Rákóczi Ferenc korában volt. Déli 12 órától 1 óráig az Alsófehérmegyei történelmi, régészeti társulat szép muzeumát szemlélhettük meg, melyet főleg Cserny Béla nyug. tanár önzetlen, lelkes tevékenysége és tudomány-szeretete fejleszt. Az erdélyi római világ, különösen a híres Apulum gazdag leletei méltó érdeklődést érdemelnek.

Délután a gimnázium tornatermében Moller István kir. tanácsos, a híres műépítész nagyszerű apparátussal tartott előadást a székesegyházról, melynek folyamatban levő remek restaurációját ő vezeti. Ásatásai nyomán beigazolta, hogy a XI. században Szt. István által volt letéve a templom alapja s a XII. és XIII. században folytak az új építések, restaurálások. Bemutatta a Hunyadi fele szobor restaurálását s azután a templomban tájékoztatta a közönséget bámulatos tudásával és alaposágával. Ez az előadás már egymagában is megérdemelte a vándorgyűlés tartását s midőn gr. Majláth megköszönte az ép oly szerény, mint nagy tudósok a kiváló előadását, méltán hangzott fel a hosszan tartó taps és éljenzés.

Este 1/27 órakor dr. Szádeczky Béla Apaffy Mihály fejedelem udvartartását ismertette, dr. Kenéz Béla egyet. tanár pedig feszült figyelemmel kísért előadásban fejtette a helyes külföldi és a magyarság hátrányos földbirtok politikáját. Dr. Szilády Zoltán „Veszedelemes házi állatok“ címűen a ragályt, betegséget terjesztő legyekről tartott élénk előadást.

Október hó 13-án, vasárnap délelőtt nagy közönség vonult a várba a hírneves Batthány-könyvtárba. Dr. Szentiványi Róbert a könyvtár fényes tudásu öre gyönyörű kiállítást rendezett a kincseket érő könyvekből, bemutatta az olasz, francia, német, holland, ausztriai és a magyar könyvkötések szebbnél szebb példányait olyan szakavatott előadással, mely a szakértőket és a laikust is élvezettel töltötte el.

Délben volt a város díszbédje a Hungáriában. Igazán sajnáltuk, hogy a város szép hölgyközönségének nem volt alkalma a szebbnél szebb felkészítések hallani, különösen dr. Apáthy, dr. Kenéz és Deák Lajos kir. tanfelügyelő briliáns toasztjait.

Este 6 órakor folyt az előadások sorozata, melyet dr. Zlamál Ágost nyitott meg, jeles gyulafehérvári orvos és történész dr. Ötvös Ágoston emlékéit ujtva fel, Seprődy János a Batthány-kódex jelentőségét fejtette, dr. Ráss Károly „Néhány lap a keresztény középkor irodalmából“ címűen széleskörű tudásával aratot elismerést, végül dr. Kenyeres Balázs egyet. tanár „A törvényszéki orvostan köréből“ a bűnösök tevékenységének egész sorozatát mutatta be vetített képekkel másfél órán át.

A harmadik nap ugyancsak korán, éjjeli sötétben, reggel fél öt órakor kezdődött. Urak és hölgyek egyaránt pontosan megjelentek a viczinális vasut városi állomásán. 29-én mentünk Zalatnára és elmondhatjuk, hogy amit láttunk és élveztünk igazán megérdemelte a fáradságot. Zalatna lelkes közönsége élén Müller Felix üdvözölte a vendégeket, kiknek nevében dr. Lechner Károly Emke alelnök köszönte meg a szíves fogadást. Reggelizés után a kohó és a szénkéneggyár hatalmas telepét néztük meg szakavatott vezetés mellett és gyönyörködünk az olvasztó tüzekben pirosuló érczfolyamatban. Innen a kőfaragó és csiszoló ipariskola szép épületébe mentünk, hol dr. Buday Árpád „Ampelumi vonatkozások“ alatt a régi római várost és leleteit ismertette, megemlekezvén néhai Reinbold Ignác orvosról, ki Zalatnán és környékén talált feliratos kövek feliratait összegyűjtötte a múlt század 40-és éveiben. Azután Geréb Géza igazgató ismertette a szakiskolát, gyönyörű művészi tárgyakkal igazolva a szép vezetést. Innen az aranyolvasztóhoz mentünk, pár szép aranyfogácsa friss öntésének látása volt a jutalom azon kívül, hogy egy 12 1/2 kiló súlyu arany öntvényt is emelgethettünk. Zalatna kaszinója és parkja, a kedves emlékü Lukács Béla kereskedelmi miniszter ércszobrával, bizony követendő példa lehetne Nagyenyeden és Gyulafehérvárt is, ahol bizony hiányzik az ilyen módon elhelyezett kaszinó épület. És elnéztünk Zalatna szülőltjének Lukács Belának kedves fekvésű háza kertjébe, melyet ő és feledhetlen neje oly édes otthonná varázsoltak. Most csend és a múlt emléke honol a szép fenyőfák alatt.

Vidám, kedves ebéd fejezte be a kirándulást, melynek kellemes hatása a visszautazás alatt is folytatott zenekísérettel és Seprődy János

tanár vezetése alatt változatos dalsorozattal. Ez a kirándulás egymaga megérdemelt volna legalább 200 vendéget; tanulságos is, kedves is volt. Az E. M. E. tagjai nem feledik el.

## HIREK.

### Vármegyei közgyűlés.

Alsó-Fehér vármegye törvényhatósága folyó hó 14-én tartotta rendes őszi közgyűlését Szász József főispán elnöklete alatt.

A közgyűlés — politikai kérdés nem lévén — nem volt a már szokásos mozgalmas. A tárgysorozat egyes pontjai kevés hozzászólások után az állandó választmány javaslata értelmében fogadtattak el.

Ez alkalommal töltetett be a Jancsó Lajos halála folytán megüresedett szolgabírói állás Nagy Károly közig. gyakornokkal.

A közgyűlés határozata folytán az 1912. évi LVII. t. cz. értelmében a VII-ik fizetési osztályba előléptetett Imreh József és Bőjtthe Kálmán főszolgabíró, a X-ikből a IX-ik fizetési osztályba előlépett Kovács Pál szolgabíró, és szolgálati pótlékba részesül Csuka Domokos, Pongrácz Géza és Ikrich Arnold főszolgabírók.

A közgyűlés déli egy óraker befejezést nyert.

— **Miksa Zsuzsanna siremléke Nagyenyeden.** Ifj. Székely Károly szobrászművész, ki a marosvásárhelyi Rákóczi-szobrot is készítette, az Emke megbízásából elkészítette a néhai Miksa Zsuzsanna, az Emke 200 ezer koronás alapítója siremlékét. A művészi alkotás leleplezését az Emke elnöksége november 14—16 napjaiban állapította meg. Az ünnepség előkészítésére megkereste Zeyk Dániel ny. főispán, főrendiházi tagot, az Emke alelnökét és megyei választmányi elnököt s egyben leveleket intézett az egyesület alsófehérvármegyei tagjaihoz, hogy a leleplezési ünnep minden tekintetben emelkedett és az alapítványtevő emlékéhez méltó legyen. A leleplezési ünnepre Kolozsvárról Béli Ákos gróf v. b. t. elnök vezetése alatt jönnek el az igazgató választmány, illetve a direktórium tagjai.

— **Szüret.** Városunk szőlőiben a szüret az alsó fordulóban e hó 23-án, az felső fordulóban 24-én lesz megtartva. — Csombordon ma szüretelnek. — Felvinczen e hó 28-án kezdődik a szüret. A must ára hektoliterenként 50—60 korona között váltakozik. E helyeken nagyobb mennyiségű must kerül eladásra.

— **Kitüntetett tüzoltók.** A király számos tüzoltó testület 25 éves működésének elismerésül, a testületek régi, buzgó tagjait tüntette ki az elmúlt napokban. Vármegyénkben a gyulafehérvári tüzoltó testület két kiváló tagját: Roska József parancsnok és dr. Nathán Bernát orvos kapott tüzoltói díszérmet

— **Háboru a Balkánon.** Risztovácznál a török csapatok átlettek a szerb határt

és megtámadták a szerb csapatokat. A harc heves volt és az érkezett hírek szerint Török részen 650 katonára, egy ezredes, négy más tisztt és 25 altisztt elesett; 92 ember megsebesült, 126 fogságba jutott. A montenegróiak 148 halottat és 522 sebesültet veszítettek. Ezen a török csapatok segítségével kaptak és a montenegróiakat a skutari és ipeki uton visszaverték. A háboru immár elkerülhetetlen.

— **Az országos kirakóvásár szerdán** folyt le városunkban. A kínálat igen nagy volt, vele szemben a vételkedv enyhe volt. Tele panasszal hagyták el a vásárt az iparosok. Az élelmi cikkeknek volt a legnagyobb kelendősége. — A háromnapos állatvásár forgalmas volt, a vasárnap sertés vásáron szokatlan olcsón árulták a malacokat. — A rendőrségnek nem akadt sok munkája, a zsebtolvajok apadnak, vagy inkább a vásárosok óvatosabbak.

— **Egy magyar aviatikus halálos zuhanása.** Takács Sándor, 26 éves aviatikus, ki a legvakmerőbb magyar repülő hírében állott, e hó 13-án vasárnap reggel a rákosi aviatikai telepen lezuhant és szörnyet halt. Kétszáz méter magasságba emelkedett és midőn le akart szállni, egy hibás manővirozás következtében a repülőgép felületei lepattantak és Takács vagy kiugrott, vagy kiesett a gép törzséből, a mely még körülbelül harmincz métert szabadon futott. Takács azonnal meghalt. Feje összelapult, keze-lába eltört, csaknem összes fogai kiestek. Ő a magyar aviatika első vértanúja.

— **Elzámolás** ref. egyházi iparos dalárda által rendezett zászlovavató ünnepélyéről: Dr. Ács Jenő, Széidl József, Bartha Zsigmond, özv. Eröss Istvánné, Függetlenségi és 48-as kör, dr. Asztalos Kálmán, Folyovich Sándor, Rohay László, Balika Zsigmond (Csombord), Alsórákosi Emke Daloskőr, Pap János, Balla Béla, lovag Vincze Lajos, Sándor Jenő, Kádár János, dr. László József, Sombori Sándor, Nagy Pál (Marosujvár), Lázár Róbert, Istvánhazi Emke Daloskőr, Nehéz János, dr. Winkler Albert, András Lajosné, dr. Szász Pál, Ráskay Béla, Nagyenyedi Ip. Önk. kör, Kolozsvári Ip. Egyk. Dalkör, Ref. egyh. dalkör Marosvásárhely, Benyovics Mór, Fejes Aron, Keresk. Ifj. Dalköre Kolozsvár, Tóvisi Ip. Önk. kör, Szöcs Társulat, Katona Lajos, Török Bertalan, Nagy Pál, dr. Müller Jenő, ids. Székely K. János, dr. Katona Manó, Szabó Ferencz, Pállos Gyula Kolozsvár, ifj. Melász János, Ref. dalk. Sepsiszentgyörgy, Vecsernyes Sándor, Szilágyi Péter Marosujvár 10—10 kor, Jancsó Sándor, András György és neje, Üveges Andras, Gáman Károly, Sándor N. István 6—6 kor, Hegyi János 8 kor, Bethlen-koll. képezd. ifjuság 7 kor. Szöllősi János, Fogarasi Magyar dalegylet, Algyógyi Emke dalegylet, Küküllődombi Emke dalegylet, Bőjtthe Zsigmond, István Vilmos (Torda), Sándor Miklós, ifj. Aczél Lajos, Olasz Béla, Apafi Lajos, Bartos Sándor, Ilyes Albert, Z. Szöcs István, Zalányi Farkas, Rada György, Málnási Lajos, Takács József, Dezső Zsigmond, Márton József, dr. Farnos Árpád, Szabó Árpád, id. Winkler János, ifj. Winkler János, Winkler Gyula, Farkas Albert (Des), Nagyszebeni Emke Dalkör, Lázár István, Sándor Ignác, Gálffy János, Római kath. egyh., Pánczel József Kolozsvár, Ilyes Árpád, Sukó Gábor, Barsai Albert, Király Béla, Rick Béla, Czirner László, Miklós Endre, Tángel József, Groman Károly, Molnár Károly, Nagy József (Tóvis), Nagyenyedi Mészáros Társulat, Nagyenyedi Szabó Társulat, Sándor József, Fenyő Miklós, Nagyenyedi Vendégülösök Társ., Nagyenyedi Fazekas Társulat, Puskás József, Székelyhidú Sándor, Jáger Sándor, dr. Metes Peter, Puskás Gyula, Gabor Árpád, ifj. Telegdi Károly, Tóth Samuel, Gónczi Aladár, Balázs Gergely, Matyás Lajos, Szöke István, Kun József, Jakab Károly, Nagyenyedi csizmadia Társ., Bodrogi János,

László Pál, Abod Lajos, Lőrincz István, Osvath Ádám, Molnár Károly, Varga Lajos, Molnár János, Szigeti Béla, Toronyi Gyula, Furka Mihály, Tóth András, Máté István, Ravat N. Gyula, ifj. Krecsák József, Király János, Weinrich Frigyes, Ilyes István, Sándor János, Nagy Lajos, Schvarcz Jenő, ifj. Biró János, Radó József és Zsigmond, Nagy Samuel, Dezső Dénes, Dezső Mózes, dr. Székely Endre, Bedő Dénes, Kendilonai Emke Dalkör, Szathmári József (Budapest), Kalló József, Zajzon János, Fogarasi Albert, dr. Farnos Dezső, Prohászka Tivadar, Szöcs István, Nagy Lajos 5—5 kor, Pákei Emke Dalkör, Straszer György (Gyulafehérvár), Kiss Jenő, Fodor Károly, Czeitner András, Duna Peter, Wédeli József, Dán Sándor, Tartler István, Magyar-megyei Emke Dalkör, Hajdu Albert, Bakcsi András, Zabó Ferenc, Csekő Károly, Bitai József, Szilágyi Miklós, Felvinczi József, Barath Balint, Kőpeczi József, ifj. Lukács Mihály, Vint Ödön, Brassai József, Szotyori Jenő, Kósa Ödön, Varga Gábor 4—4 kor. Következő számban befejezzük, Elnökség.

## KÖZGAZDASÁG.

### Tudnivalók a must czukrozása tárgyában.

A földművelésügyi miniszter rendeletéből a nagyenyedi m. kir. vinczellér-iskola igazgatósága a következő tudnivalókat tette közhírré, melyeket előfizetőink tájékozásul közlünk.

Ha elemi csapások következtében a szőlő nem érik ki annyira, hogy abból más normális évjáratu borokhoz hasonló jó minőségű bor lehessen, az 1908. évi XLVII. t. cz.-ben alkotott bortörvény alapján az illetékes kerületi szőlőszeti felügyelőség, illetve a vinczellér-iskola igazgatósága engedélyt adhat arra, hogy a must ugyanazon év november hó 30-áig czukrozható legyen.

A ki tehát czukrozásra engedélyt akar kapni, a bortörvényben meghatározott kérvény minta szerint kérelmet 2 példányban az illetékes szőlőszeti felügyelőséghez kell benyújtani. Ezzel egyidejűleg a leszűretelt mustból — minden minőségéből — 2—2 felliteres palackban must-minta küldendő, a mely mustnak, ha forrásban is van, szesz- és czukortartalmából a must eredeti czukortartalma meglesz állapítva, s ha ez a klosterneburgi mustméréssel mérve 15%-nál több czukrot nem tartalmaz, a felügyelőség meghatározott mennyiségű czukornak a musthoz való adását engedélyezheti.

Hogy a must küldhető legyen, az erjedés megakadályozására minden üvegbe 10—15 csepp 40% formalin teendő, a mely győgszertárból szerzendő be.

A kérvény mintákat a nagyenyedi szőlőszeti kerület birtokosai a nagyenyedi kir. vinczellér-iskola igazgatóságától egyszerű levelezőlapon kérve, beszerezhetik.

Tanácsos, hogy egy közszébeliek kérésüket külön-külön egyszerre adják be, mert a czukrozás megadása esetén az illetékes szakközlegnek ki kell szállania, s a kiszállási költséget a kérelmező viseli, s ha egyszerre több kérvény lesz tárgyalva, ugy a költség a több kérelmező között oszlik meg.

Ezen eljárás mellőzésével a mustba czukor nem tehető, s a ki engedély nélkül czukrozza a mustját, a feletti törvény 37. §-ába ütköző kihágást követ el, s ugy tekintendő, mint a ki borhamisítást követ el s 8 naptól 3 hónapig terjedő elzárással és 10—1000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Tárgy: Verespataki főszolgabírói hivatalnál levő várnegyeli hivatali állás.

Alsó-Fehér vármegye alispánjától.

9926—1912. alisp. sz.

### Pályázati hirdetés.

A verespataki főszolgabírói hivatalnál alkalmazva volt hivatali állás üresedésbe jöve, arra ezen pályázatot hirdetek.

Ezen állással évi 600 korona kezdőfizetés, 160 korona évi lakpénz és 80 korona évi ruhaátalány van egybekötve.

A 15/87 Kgy. számú szabályrendeletben előírt egyenruha viselése kötelező.

Felhívom pályázni óhajtókat, hogy keresztlevelekkel, esetleges szolgálati bizonyítványokkal, katonai okmányaikkal, iskolai végzettségüket igazoló bizonyítvánnyal, végül egészségi állapotukat igazoló tiszti orvosi bizonyítvánnyal felszerelt pályázati kérvényüket, a jelenleg is közszolgálatban levők hivatalos uton, közszolgálatban nem állók pedig a lakóhelyükre nézve illetékes főispánjuk útján folyó 1912. évi november hó 10-ig adják be.

Nagyenyed, 1912. évi október hó 2-án

300 2—2 Br. Bánffy Kázmír, alispán.



### Táncztanítási-jelentés.

Tisztelettel értesitem Nagyenyed és vidéke közönségét, hogy f. hó 29-én délután 5 órától 7 óráig a kollégium tornatermében

### táncziskolát

nyitok a kollégium és polgári iskola növendékeinek hetenként 3 szor, hol a legújabb tánczok a legmodernebb stílusban oktatva lesznek.

Kezdők 12 korona-, haladók 6 korona díj mellett.

Intelligens uri családoknál, úgy csoport, mint egyes személyek biztos sikerrel órákat előnyös feltételek mellett kapnak.

Felnőtteknek este 9—11 óráig tartom a táncziskolát.

A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kéri

Herlitska Nándor

okleveles tánczmester,

305 2—4 Tővis-utca 45. sz. alatt.



### FOGORVOS

Perl József

:-: American Dentist :-:

Nagyenyedre vissza jött, hogy a megkezdett munkáit bevégezze.

Miután rövid ideig tartózkodik városunkban, kéri az igen tisztelt közönséget, hogy szíveskedjenek szükségleteikkel mielőbb felkeresni.

Rendel: Szeidl-szálloda 8. számú szobában d. e. 9—12-, és d. u. 2—5 óráig.



### Hirdetmény.

A Torda-Aranyos vármegye árvaszéke 10256—1912. számú véghatározatával Keeskó-méthy Béla marosbogáti lakos gondnokaként rendelt ki.

Ennél fogva hírem és engedélyem nélkül nevezeit gondnokoltammal semminemű ügyletet kötni és így részere hitelezni sem lehet.

Ha ez mégis megtörténne, úgy a hírem és beleegyezésem nélkül kötött ügyleteket és adósságokat el nem ismerem, azon további kijelentéssel, hogy az ez ellen vétőkkel szemben egyidejűleg a törvény teljes oltalmát is igénybe fogom venni.

Beszterce, 1912. évi október 13.

Derzsy Ede,

pénzügyi titkár, gondnok.

### Egy nagy szoba

külön bejárattal, esetleg butorozva (világítás és fűtéssel) azonnal kiadó Kovács Gyula-utczában épült új házban.

Értekezhetni: Bresztowszky Károly, vagy Földes Ede urnál.



### Százezer

magyar háziasszony meriti háztartási ismereteit a 19 év óta fennálló magyar asszonyok közlönyéből, a Kürthy Emilné szerkesztésében megjelenő népszerű Háztartásból. Ha bepillantunk százezer

### kulcslyukon

akkor láthatjuk, hogy a praktikus és modern háziasszonyok a Háztartás jótanácsait követve, háztartásuk mintaháztartás lett. Az illusztrált, bőrtartalmú folyóiratra

### ha

most felévre 6 koronával előfizet, ingyen és bérmentve kapja meg a Háztartás Könyvtára most megjelent 20 kötetét. Ha ezekben a pompás könyvekbe

### betekintünk

ezernyi kipróbált recepttel találkozunk, amelyeket a sütés-főzésnél kitűnően használhat. Ingyenes mutatóvályszámmal kézséggel szolgál a Háztartás kiadóhivatala, Budapest VI. Eötvös-utca 36.



### TISZTÁN

és világosan úgy kérje és fogadja el, ha szappant vesz, hogy

KOLOZSVÁRI  
(HEINRICH-féle)

Glycerin szappan

Tojás „

175 6— Mandula „

Márvány „

A kolozsvári gyógyszappan-gyár azért lett világhírű, mert a legdrágább és teljesen ártalmatlan anyagból készíti szappanait.

### Bormust eladási hirdetés.

A nagyenyedi ref. Bethlen-kollégium mifriszlói (Alsófehérvármegye) szállójában folyó évi október 27. és következő napjain le-szüretelendő mi tegy 100—150 hektoliternyi különböző nemes fajú bormust nyilvános árverésen eladatik.

Árverés a szüret első napján, vagyis október 27-én délután 3 órakor tartatik meg a helyszínen. Feltételek megtudhatók a Bethlen-kollégium jószágigazgatóságánál.

Nagyenyed, 1912. évi október hó 14-én.

308 1—1 Riek Béla, jószágigazgató.

1020—1912. vég. szám.

### Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-oz 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. járásbírósnak 1912. évi Sp. I. 604. 1912. Sp. 605. és 579/2. számú végzése következtében dr. Fried Armin ügyvéd által képviselt Szalkai Sándor javára 120 kor., 230 kor. és 500 kor. s jár. erejéig 1912. évi augusztus hó 29-én foganatosított kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt és 3300 koronára becsült következő ingóságok, u. m. 300 kalangya buza, 3 boglya széna nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a nagyenyedi kir. járásbírósnak 1912-ik évi V. 591/3. számú végzése folytán 120 kor., 230 kor. és 500 kor. tőkekövetelés, ennek 5% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen bíróság már megállapított költségek erejéig, Diódon az alperes lakásán leendő megtartására 1912. évi október hó 31-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-oz 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsaron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elővezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-oz 120. §- értelmében ezek javára is elrendeltek.

Kelt Nagyenyed, 1912. évi október hó 9. napján.

Gajzágó Simon,

kir. bir. végrehajtó.

307 1—1

**HIRDETÉSEKET** legjutányosabban felvesz lapunk kiadóhivatala.

316—1912. vég. szám.

### Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-oz 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyenyedi kir. járásbírósnak 1912. évi Sp. 152/2. számú végzése következtében Dr. Elekes Károly ügyvéd által képviselt Málnási Károly javára 205 korona s jár. erejéig 1912. évi március hó 9-én foganatosított kielégítési végrehajtás után lefoglalt és 1176 koronára becsült következő ingóságok, u. m. 2 ökör, 1 ló, 2 szekér, 1 malac nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a nagyenyedi kir. járásbírósnak 1912-ik évi V. 302/5. számú végzése folytán 205 kor. tőkekövetelés, ennek 1911. évi szeptember hó 21. napjától járó 5%-os kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen bíróság már megállapított költségek erejéig, Magyarbagóban az előjáróság házában leendő megtartására 1912. évi október hó 21-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-oz 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsaron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elővezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-oz 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltek.

Kelt Nagyenyed, 1912. évi szeptember hó 20. napján.

Gajzágó Simon,

kir. bir. végrehajtó.

316 1—1